Instytut Sobieskiego opublikował raport pt. „Innowacje albo dryf. Polska mapa wzrostu gospodarczego 2026–2035”, analizujący ewolucję krajowego systemu innowacji w ostatniej dekadzie oraz wskazujący strategiczne kierunki, które zdecydują o technologicznej pozycji Polski do 2035 roku.

Autorami raportu są:
– Jadwiga Emilewicz
– dr Piotr Dardziński
– dr inż. Jakub Kaczmarski
– Bartłomiej Pawlak
– Wojciech Przybylski

Dekada postępu bez przełomu

Polska w ciągu ostatnich dziesięciu lat potroiła nakłady na badania i rozwój – z ok. 1,0 proc. PKB w 2015 r. do 1,56 proc. PKB w 2023 r. Całkowite wydatki na B+R osiągnęły poziom 53 mld zł. Jednocześnie zasadniczo zmieniła się struktura finansowania systemu innowacji: sektor prywatny odpowiada dziś za 65 proc. nakładów, wobec 39 proc. dekadę temu. Liczba osób pracujących w działalności badawczo-rozwojowej wzrosła do 326 tys.

Mimo tych zmian Polska pozostaje „wschodzącym innowatorem”, osiągając 66 proc. średniego poziomu innowacyjności UE. Udział produktów wysokotechnologicznych w eksporcie jest ponad dwukrotnie niższy niż w najbardziej rozwiniętych gospodarkach europejskich. Autorzy raportu podkreślają, że była to dekada realnego postępu, lecz nie systemowego przełomu – nie udało się dotąd zbudować mechanizmów skutecznie przekładających badania na trwałe przewagi technologiczne i wzrost produktywności.

System podatkowy jako akcelerator innowacji

Raport proponuje pakiet instrumentów obejmujących cały cykl życia technologii – od koncepcji po komercjalizację:

- **200% odpis podatkowy** na automatyzację, robotyzację i AI, z możliwością refundacji dla firm niedochodowych (na wzór brytyjskiego R&D Tax Credit),
- **refundowalna ulga B+R** obejmująca wszystkie formy zatrudnienia

Materiał pobrany ze strony Instytutu Sobieskiego, sobieski.org.pl[autor].

oraz wypłaty gotówkowe dla firm w fazie pre-revenue i MŚP,
- **ulga na pilotaże i prototypy** – odliczenie kosztów testów przemysłowych i demonstratorów technologii,
- **IP Box+ (4% CIT/PIT)** przez pierwsze lata komercjalizacji wynalazku, z możliwością łączenia ulg,
- preferencje podatkowe i składkowe dla **pracowników B+R**, wspierające budowę zespołów technologicznych.

Firmy jako motor systemu

Wydatki przedsiębiorstw na B+R wzrosły niemal pięciokrotnie – do 34 mld zł. Kluczową rolę odegrały instrumenty oparte na bodźcach rynkowych: ulgi podatkowe oraz rozwój rynku venture capital, w tym programy realizowane przez PFR Ventures. Firmy korzystające z ulg realizują obecnie 1,5–2 razy więcej projektów B+R niż przed reformami.

Raport wskazuje jednak na utrzymujące się bariery strukturalne: niski poziom zgłoszeń patentowych, lukę kapitałową na etapie skalowania spółek technologicznych, marginalne wykorzystanie innowacyjnych zamówień publicznych (ok. 0,5 proc. rynku), długie procedury oceny projektów oraz brak wyspecjalizowanej agencji technologii obronnych.

Technologie strategiczne dla wzrostu

Autorzy identyfikują dwa filary przyszłego wzrostu technologicznego. Pierwszy obejmuje sektory z istniejącą silną bazą przemysłową (m.in. zielona chemia, nowa mobilność, technologie rolno-spożywcze). Drugi dotyczy obszarów kluczowych dla bezpieczeństwa i suwerenności technologicznej: półprzewodników, sztucznej inteligencji i kryptografii post-kwantowej, energetyki jądrowej i magazynowania energii, technologii kosmicznych oraz medycyny predykcyjnej i technologii długowieczności.

Państwo jako operator zdolności

Raport formułuje tezę o konieczności „drugiego przełomu” – przejścia od modelu państwa-regulatora do państwa-operatora zdolności technologicznych. Oznacza to wykorzystanie zamówień publicznych i systemu podatkowego jako realnych narzędzi budowy przewag konkurencyjnych.

Materiał pobrany ze strony Instytutu Sobieskiego, sobieski.org.pl[autor].

Rekomendacje obejmują m.in.:

- szersze stosowanie innowacyjnych kryteriów w zamówieniach publicznych i rozwój zamówień przedkomercyjnych (PCP),
- pilotaże technologiczne w sektorach strategicznych (energetyka, zdrowie, cyberbezpieczeństwo, transport),
- uproszczenie procedur administracyjnych,
- wprowadzenie pakietu prorozwojowych ulg podatkowych (m.in. 200% odpisu na automatyzację, robotyzację i AI, refundowalnej ulgi B+R, ulgi na pilotaże i prototypy oraz rozszerzonego IP Box+).

Stawka: trwałe przewagi technologiczne

Zdaniem autorów, kluczowe jest odejście od logiki projektowej na rzecz koncentracji na efektach rynkowych – wdrożeniach, eksporcie i wzroście produktywności. O powodzeniu zadecyduje zdolność instytucji publicznych do koordynacji, koncentracji zasobów i odpowiedzialności za rezultaty.

Raport „Innowacje albo dryf” stanowi ekspercką diagnozę stanu polskiego systemu innowacji oraz mapę działań, które mogą przesądzić o miejscu Polski w globalnym podziale pracy w nadchodzącej dekadzie. Zapraszamy do lektury!

II Luty 2026 – Innowacje albo dryf. Polska mapa wzrostu 2026-2035.

Materiał pobrany ze strony Instytutu Sobieskiego, sobieski.org.pl[autor].